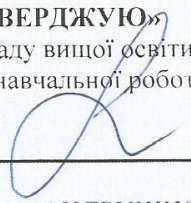

МІНІСТЕРСТВО ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я УКРАЇНИ
ВІННИЦЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ МЕДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ім. М.І. ПИРОГОВА

«ЗАТВЕРДЖУЮ»
проректор закладу вищої освіти
з науково-педагогічної та навчальної роботи

професор ЗВО Інна АНДРУШКО

« 02 » 09 20 24 р.

Історія філософії як методологічна основа розвитку науки та цивілізації

(назва навчальної дисципліни)

РОБОЧА ПРОГРАМА
З навчальної дисципліни
з підготовки доктора філософії
на третьому (освітньо-науковому) рівні вищої освіти
галузі знань

22 Охорона здоров'я
(шифр і назва галузі знань)

Спеціальність

225 Медична психологія
(код і найменування спеціальності)

мова навчання українська, англійська.

Вінниця 2024 рік

РОЗРОБЛЕНО ТА ВНЕСЕНО: Вінницький національний медичний університет
ім. М.І. Пирогова, відділ аспірантури, докторантури

РОЗРОБНИКИ ПРОГРАМИ:

д.філос.н., проф. ЗВО Святослав ЧЕРКАСОВ,
д.філос.н., проф. ЗВО Костянтин ВЕРГЕЛІЕС.

РЕЦЕНЗЕНТИ:

Володимир Ратніков д.філос.н., проф., проф. ЗВО кафедри філософії
Вінницького національного технічного університету
Володимир Попов д.філос.н., проф., проф. ЗВО кафедри теорії та історії
держави і права та адміністративного права Донецького національного
університету ім. В. Стуса

Обговорено на засіданні кафедри філософії та суспільних наук Вінницького національного
медичного університету ім. М. І. Пирогова та рекомендовано до затвердження на методичній
раді кафедри - « 29 » 08 20 24 року, протокол № 1

Схвалено на методичній раді кафедри « 30 » 08 20 24 року, протокол № 1

ВСТУП

Програма вивчення навчальної дисципліни «Історія філософії як методологічна основа розвитку науки та цивілізації» складена відповідно до освітньо-наукової програми (ОНП) підготовки доктора філософії за спеціальністю 225 Медична психологія 2023 р. Вінницького національного медичного університету імені М.І. Пирогова; Стандарту вищої освіти третього (освітньо-наукового) рівня галузі знань 22 Охорони здоров'я спеціальності 225 Медична психологія, введеного в дію наказом Міністерства освіти і науки України №916 від 18.08.2021 р.

Опис навчальної дисципліни (анотація)

Історія філософії як методологічна основа розвитку науки та цивілізації – важлива складова духовного світу людини та суспільства, одна зі форм суспільної свідомості, інтегральне узагальнення інтелектуальних надбань та життєвого досвіду людства; вона є самосвідомістю людства та теоретичною основою його світогляду. Світогляд – це найзагальніше усвідомлення людиною та людством навколишнього середовища, свого місця в ньому; ставлення і відношення до світу і до себе, своїх претензій і намірів в житті та шляхів в їх реалізації. Світогляд поєднує та суміщає у собі цілісну систему знань і уявлень, поглядів і переконань, усвідомлених правових та моральних норм, цінностей, ідей та ідеалів, соціальних пріоритетів, життєвих принципів, - одним словом, все те, що визначає та зумовлює лінію поведінки людини, її відповідальне ставлення до себе, колективу, суспільства та природи.

Філософія як особлива форма теоретичної рефлексії та духовної діяльності озброює людину знанням загальних принципів буття, спираючись на які вона може орієнтуватися у складній системі зв'язків і відношень об'єктивної діяльності. Так як філософія поширюється на все доступне людському пізнанню, то вона відрізняє нас від дикунів та варварів, і кожен народ є тим більше цивілізованим та освіченішим, чим більше в ньому філософствують. Для держави немає більшого блага, ніж мати істинних філософів (Р. Декарт), а ми повинні додати – та істинних, справжніх вчених-медиків, лікарів-клініцистів.

Саме філософія завжди була, є і мабуть буде найбільш важливою складовою підготовки медичних наукових кадрів. Адже філософські знання, світоглядні принципи не являються і не можуть бути трансцендентними, тобто зовнішніми, потойбічними як по відношенню до наукового медичного знання, так і до лікарської справи. Вони вплетені в живу тканину науково-пошукової лікарської діяльності. В той же час філософські ідеї, поняття не входять як фрагмент в систему медичного знання, а трансформуються у методологічні основи цього виду діяльності.

Без філософії не може обійтися жодна людина і тим більше – вчений-медик, лікар-клініцист, науково-пошукова праця і діяльність яких будується виключно на довірі пацієнтів, хворих людей. За своїм інтелектом, ерудицією, духовним розвитком, починаючи з етикету та мови, справжній вчений-медик, лікар-клініцист повинен бути набагато вище свого пацієнта. Інакше кажучи, він повинен бути насамперед особистістю. А особистість вченого-медика, практикуючого лікаря є особистістю не для себе, а для хворих, для пацієнтів. Як слушно відзначив М.І. Пирогов: бути щасливим щастям інших – ось справжнє щастя і земний ідеал життя кожного, хто присвятив себе медичній професії. За нашим переконанням, в умовах сучасного науково-технічного прогресу і вузької соціалізації саме орієнтація на формування особистості вченого-медика, лікаря-клініциста у процесі підготовки наукової зміни має бути домінуючою. Тут чільне місце якраз і належить філософії та її фундаментальним теоретичним знанням.

Програма підготовки докторів філософії складена на основі Закону країни «Про вищу освіту, 2014»; Стандарт вищої освіти третього (освітньо-наукового) рівня галузі знань 22 Охорони здоров'я спеціальності 225 Медична психологія, введеного в дію наказом Міністерства освіти і науки України №916 від 18.08.2021 р.

Цілі навчання: Здобуття знань з філософії та їх логічне та практичне застосування в житті.

Статус навчальної дисципліни: ОК1 обов'язкова, цикл загальної підготовки.

Предметом вивчення навчальної дисципліни є історія філософії та методологічні аспекти розвитку науки та цивілізації

Міждисциплінарні зв'язки

Філософія тісно переплетена з іншими науками, оскільки філософське осмислення буття є домінуючим у всіх наукових дослідженнях. Зв'язок філософії з науковою свідомістю призводить до формування специфічного типу мислення та незалежного погляду на світ.

1. Мета та завдання навчальної дисципліни

1.1. Метою викладання навчальної дисципліни «Історія філософії як методологічна основа розвитку науки та цивілізації» є вивчення філософії та формування у здобувачів ступеня доктора філософії та доктора наук, цілісного уявлення про світ і людину, про роль медицини у ствердженні сенсу людського буття. Вивчення філософії має велике значення у вихованні майбутніх медиків, формуванні їх переконань, софійно-діалектичного мислення, підвищенні їх науково - культурного рівня сучасної цивілізації.

1.2. Основними завданнями вивчення дисципліни «Історія філософії як методологічна основа розвитку науки та цивілізації» є спрямування здобувачів ступеня доктора філософії та доктора наук, до пізнання сенсу життя і оволодіння професією лікаря та формування навиків самостійного і творчого мислення у сфері науково-практичної діяльності.

1.3. Компетентності та результати навчання, формуванню яких сприяє дисципліна (взаємозв'язок з нормативним змістом підготовки здобувачів вищої освіти, сформульованим у термінах результатів навчання ОНП Медична психологія третього (освітньо-наукового) рівня галузі знань 22 Охорона здоров'я, спеціальності 225 Медична психологія, освітньої програми Медична психологія).

Згідно з вимогами ОНП третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти галузі знань 22 Охорона здоров'я спеціальності 225 Медична психологія дисципліна Історія філософії як методологічна основа розвитку науки та цивілізації забезпечує набуття аспірантами наступних програмних компетентностей:

Інтегральна компетентність (ІК): Здатність продукувати нові ідеї, розв'язувати комплексні проблеми медичної психології і дотичні міждисциплінарні проблеми, застосовувати методологію наукової та педагогічної діяльності, а також проводити власне наукове дослідження, результати якого мають наукову новизну, теоретичне та практичне значення.

Загальні компетентності (ЗК):

ЗК01. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.

ЗК03. Здатність працювати у міжнародному контексті.

Спеціальні (фахові) компетентності (СК):

СК 02. Здатність здійснювати науково-педагогічну діяльність у вищій освіті.

Результати навчання

Програмні результати навчання (РН)

РН02. Формулювати і перевіряти гіпотези; використовувати для обґрунтування висновків належні докази, зокрема, результати теоретичного аналізу, емпіричних досліджень (опитувань, спостережень тощо) і математичного та/або комп'ютерного моделювання, наявні дані систематичних аналізів, метааналітичних досліджень та літературних оглядів.

РН04. Планувати і виконувати експериментальні та/або теоретичні дослідження з медичної психології та дотичних міждисциплінарних напрямів з використанням сучасних інструментів, критично аналізувати результати власних досліджень і результати інших дослідників у контексті усього комплексу сучасних знань щодо досліджуваної проблеми.

РН06. Розробляти та реалізовувати наукові та/або інноваційні проєкти, які дають можливість переосмислити наявне та створити нове цілісне знання та/або професійну практику і

розв'язувати значущі наукові та практичні проблеми медичної психології з дотриманням норм академічної етики і врахуванням медичних, етичних, соціальних, економічних та правових аспектів.

Очікувані результати навчання з дисципліни:

1. Демонструвати знання з основних категорій філософії, її предмет та функції, філософський зміст феномену релігії, основні історичні етапи розвитку філософії.
2. Вміти аналізувати зв'язок філософії із наукою, медициною та світовою культурою.
3. Застосовувати методологічні принципи філософського пізнання природи і суспільства та їх взаємодії.
4. Використовувати філософські знання для розуміння культурних традицій та їх вплив на розвиток медицини та пояснювати поняття: натурфілософія, закон, діалектика.

2. Програма навчальної дисципліни

Дисципліна	Модулі	Загальна кількість годин	Кредити ЄКТС	Лекції	Практичні заняття	Самостійна робота
Історія філософії як методологічна основа розвитку науки та цивілізації	Модуль 2	135	4.5	68	46	21

2. Інформаційний обсяг навчальної дисципліни

Змістовий модуль 1

Тема 1. Філософія та її предмет

Філософія як навчальна дисципліна. Предмет та функції філософії. Проблема методу в філософії..

Тема 2. Світогляд людини і філософія

Поняття світогляду, його структура та різновиди. Історичні типи світогляду.

Тема 3. Релігія як історичний тип світогляду

Походження та історія розвитку релігійних вірувань.

Змістовний модуль 2. Історія розвитку світової та вітчизняної філософської думки

Тема 1. Філософія стародавнього Сходу, Індії та Китаю

Соціально-економічні та духовні передумови виникнення філософії в країнах Сходу. Особливості східної парадигми філософії. Давньокитайська філософія, конфуціанство, даосизм. Традиційні ідеї філософії давньої Індії. Ортодоксальні та неортодоксальні школи індійської філософії.

Тема 2. Антична філософія

Особливості філософії Заходу. Характерні особливості філософії стародавньої Греції, основні історичні періоди її розвитку. Антична діалектика.

Філософські школи, вчення та напрямки раннього періоду, мілетська, іонійська школа фізиків, натурфілософів, елейська школа філософії і школа Піфагора. Філософське вчення Геракліта із Ефеса. Філософія Демокріта із Абдер.

Середній, класичний період філософії стародавньої Греції та епохи еллінізму. Філософія Сократа і Платона. Філософія Аристотеля. Пізній період філософії стародавньої Греції. Період занепаду Еллінізму. Скептицизм, стоїцизм, епікурейство і неоплатонізм.

Тема 3. Особливості та нові філософсько-релігійні проблеми філософії Середньовіччя

Характерні риси філософії Середньовіччя, етапи її формування та розвитку. Філософсько-релігійні проблеми. Апологетика і патристика. Схоластична філософія. Суперечка про універсалії, реалізм і номіналізм.

Тема 4. Гуманістичний та пантеїстичний напрямки філософії епохи Відродження

Основні риси та особливості філософії епохи Відродження. Антропоцентризм, гуманізм, пантеїзм, культ краси. Концепція двоїстості істини та елементи діалектики.

Тема 5. Філософія Нового часу

Характерні риси філософії Нового часу. Пошуки універсального методу пізнання. Ф.Бекон — фундатор філософії Нового часу експериментального природознавства. Механічний матеріалізм Т.Гоббса і раціоналізм Р.Декарта. Філософія Б.Спінози. Раціоналізм В.Г.Лейбніца. Сенсуалізм Дж.Локка. Суб'єктивно-ідеалістичні течії Нового часу, філософія Дж.Берклі і Д.Юма.

Тема 6. Філософія французького Просвітництва

Просвітництво як філософський феномен, його виникнення та розвиток. Деїзм та механістичний матеріалізм як основні етапи розвитку філософії Просвітництва.

Тема 7. Німецька класична філософія.

Генезис німецької класичної філософії, її основна проблематика та значення.

Філософська позиція І.Канта, його теорія пізнання.

Практично-дієва сутність суб'єктивного ідеалізму Й.Фіхте. Натурфілософія і система трансцендентального ідеалізму Ф.В.Й. Шеллігна. Об'єктивний ідеалізм Г.В.Ф. Гегеля, його система та метод. Матеріалізм Л. Фейєрбаха. Антропологізм, органіцизм.

Тема 8. Сучасна епоха та її відображення у філософії. Некласична філософія

Соціально-економічне буття і світ людини, протиріччя сучасної епохи. Характерні риси некласичної філософії XIX-XX ст.

Філософія людського буття: екзистенціалізм, філософська антропологія і соціобіологія; неопозитивізм та його еволюція.

Сучасні релігійно-філософські течії: неотомізм, персоналізм, тейярдизм.

Тема 9. Вітчизняна філософія

Історико-культурні витоки вітчизняної філософії. Гуманістичні тенденції у вітчизняній філософії. Філософія Г.Сковороди. Розвиток філософії в XIX ст., сутність філософського романтизму. Філософські погляди Т.Шевченка, І.Франка. Релігійна філософія XIX ст.: П.Юркевич, В.Соловйов, М.Бердяєв. Космологічні концепції у вітчизняній філософії. Вітчизняна філософія XIX-XX ст. Сучасна філософія України.

Тема 10. Буття. Матерія. Свідомість

Буття та його різновиди. Історичний генезис категорії «матерія», матерія та форми її існування. Сучасна наука про матерію. Проблема свідомості у філософії та науці. Індивідуальна і суспільна свідомість, їх єдність і різниця.

Тема 12. Філософська гносеологія

Поняття діалектики, її принципи та закони. Предмет і основні напрямки гносеології. Механізм пізнавального процесу, особливості наукового пізнання. Філософське розуміння істини та її критерії.

Тема 13. Філософська проблема світоглядного буття.

Свідомість як елемент світогляду. Буття та його різновиди.

Тема 14. Філософська проблема матерії.

Світоглядні проблеми. Історичний генезис категорії «матерія», матерія та форми її існування. Сучасна наука про матерію.

Тема 15. Філософсько – світоглядні проблеми формування свідомості.

Види свідомості. Проблема свідомості у філософії та науці. Індивідуальна і суспільна відомість,

їх єдність і різниця.

Тема 16. Філософська проблема пізнання світу.

Предмет і основні напрямки гносеології. Механізм пізнавального процесу, особливості наукового пізнання. Філософське розуміння істини та її критерії. Філософська гносеологія.

Тема 17. Формування та розвиток системного наукового світогляду.

Поняття діалектики, її принципи та закони.

3. Структура навчальної дисципліни

	Тема	Всього	Лекції	Практичні заняття	СРС
	Змістовний модуль 1. Філософія та її предмет				
1	Філософія та її предмет	5	2	2	1
2	Світогляд людини і філософія	5	2	2	1
3	Релігія як історичний тип світогляду	5	2	2	1
	<i>Змістовний модуль 2. Історія розвитку світової та вітчизняної філософської думки Філософська онтологія, гносеологія та антропологія</i>				
1	Філософія стародавнього Сходу, Індії та Китаю	4	2	2	
2	Основні школи та вчення філософії стародавньої Індії та Китаю	5	2	2	1
3	Філософія стародавньої Греції	6	4	2	
4	Філософія стародавньої Греції. Ранній досократівський період	7	4	2	1
5	Середній, класичний період філософії стародавньої Греції та епохи еллінізму	7	4	2	1
6	Філософія Середньовіччя та епохи Відродження	5	2	2	1
7	Особливості та нові філософсько-релігійні проблеми філософії Середньовіччя	4	2	2	
8	Гуманістичний та пантеїстичний напрямки філософії епохи Відродження	4	2	2	
9	Філософія Нового часу	4	2	2	
10	Проблема методу пізнання у філософії Нового часу	3	2		1
11	Філософія французького Просвітництва	5	2	2	1
12	Німецька класична філософія. Частина 1	5	2	2	1
13	Німецька класична філософія. Частина 2	5	2	2	1
14	Особливості німецької класичної філософії. І. Кант	7	4	2	1
15	Філософія Ф.В.Й. Шеллінга, Г.В.Ф. Гегеля, Л. Фейєрбаха	5	2	2	1
16	Сучасна західна філософія	5	2	2	1
17	Сучасна епоха та її відображення у філософії. Некласична філософія	5	2	2	1
18	Вітчизняна філософія	6	4	2	
19	Буття. Матерія. Свідомість	4	2	2	
20	Філософська проблема буття	3	2		1

21	Філософська проблема пізнання світу	2	2		
22	Філософська проблема світоглядного буття. Свідомість як елемент світогляду.	5	2	2	1
23	Філософська проблема матерії. Світоглядні проблеми.	3	2		1
24	Філософсько – світоглядні проблеми формування свідомості. Види свідомості.	5	2	2	1
25	Філософська проблема пізнання світу.	3	2		1
26	Формування та розвиток системного наукового світогляду.	3	2		1
	Всього годин – 135 Кредитів ECTS – 4,5	135	68	46	21

4. Теми лекцій

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
Змістовний модуль №1 Філософія та її предмет		
1.	Філософія та її предмет	2
2.	Світогляд людини і філософія	2
3.	Релігія як історичний тип світогляду	2
Змістовний модуль №2 Історія розвитку світової та вітчизняної філософської думки Філософська онтологія, гносеологія та антропологія		
1.	Філософія стародавнього Сходу, Індії та Китаю	2
2.	Основні школи та вчення філософії стародавньої Індії та Китаю	2
3.	Філософія стародавньої Греції	4
4.	Філософія стародавньої Греції. Ранній досократівський період	4
5.	Середній, класичний період філософії стародавньої Греції та епохи еллінізму	4
6.	Філософія Середньовіччя та епохи Відродження	2
7.	Особливості та нові філософсько-релігійні проблеми філософії Середньовіччя	2
8.	Гуманістичний та пантеїстичний напрямки філософії епохи Відродження	2
9.	Філософія Нового часу	2
10.	Проблема методу пізнання у філософії Нового часу	2
11.	Філософія французького Просвітництва	2
12.	Німецька класична філософія. Частина 1	2
13.	Німецька класична філософія. Частина 2	2
14.	Особливості німецької класичної філософії. І. Кант	4
15.	Філософія Ф.В.Й. Шеллінга, Г.В.Ф. Гегеля, Л. Фейєрбаха	2
16.	Сучасна західна філософія	2
17.	Сучасна епоха та її відображення у філософії. Некласична філософія	2
18.	Вітчизняна філософія	4
19.	Буття. Матерія. Свідомість	2
20.	Філософська проблема буття	2
21.	Філософська проблема пізнання світу	2
22.	Філософська проблема світоглядного буття. Свідомість як елемент	2

	світогляду.	
23.	Філософська проблема матерії. Світоглядні проблеми.	2
24.	Філософсько – світоглядні проблеми формування свідомості. Види свідомості.	2
25.	Філософська проблема пізнання світу.	2
26.	Формування та розвиток системного наукового світогляду	2
Усього		68

5. Теми практичних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
Змістовний модуль №1 Філософія та її предмет		
1.	Філософія та її предмет	2
2.	Світогляд людини і філософія	2
3.	Релігія як історичний тип світогляду	2
Змістовний модуль №2 Історія розвитку світової та вітчизняної філософської думки Філософська онтологія, гносеологія та антропологія		
1.	Філософія стародавнього Сходу, Індії та Китаю	2
2.	Основні школи та вчення філософії стародавньої Індії та Китаю	2
3.	Філософія стародавньої Греції	2
4.	Філософія стародавньої Греції. Ранній досократівський період	2
5.	Середній, класичний період філософії стародавньої Греції та епохи еллінізму	2
6.	Філософія Середньовіччя та епохи Відродження	2
7.	Особливості та нові філософсько-релігійні проблеми філософії Середньовіччя	2
8.	Гуманістичний та пантеїстичний напрямки філософії епохи Відродження	2
9.	Філософія Нового часу	2
10.	Проблема методу пізнання у філософії Нового часу	
11.	Філософія французького Просвітництва	2
12.	Німецька класична філософія. Частина 1	2
13.	Німецька класична філософія. Частина 2	2
14.	Особливості німецької класичної філософії. І.Кант	2
15.	Філософія Ф.В.Й. Шеллінга, Г.В.Ф. Гегеля, Л. Фейєрбаха	2
16.	Сучасна західна філософія	2
17.	Сучасна епоха та її відображення у філософії. Некласична філософія	2
18.	Вітчизняна філософія	2
19.	Буття. Матерія. Свідомість	2
20.	Філософська проблема буття	
21.	Філософська проблема пізнання світу	
22.	Філософська проблема світоглядного буття. Свідомість як елемент світогляду.	2
23.	Філософська проблема матерії. Світоглядні проблеми.	
24.	Філософсько – світоглядні проблеми формування свідомості. Види свідомості.	2
25.	Філософська проблема пізнання світу.	
26.	Формування та розвиток системного наукового світогляду	
Усього		46

6. Самостійна робота

	<i>Тема</i>	<i>СРС</i>
1	Філософія та її предмет	1
2	Світогляд людини і філософія	1
3	Релігія як історичний тип світогляду	1
4	Основні школи та вчення філософії стародавньої Індії та Китаю	1
5	Філософія стародавньої Греції. Ранній досократівський період	1
6	Середній, класичний період філософії стародавньої Греції та епохи еллінізму	1
7	Філософія Середньовіччя та епохи Відродження	1
8	Проблема методу пізнання у філософії Нового часу	1
9	Філософія французького Просвітництва	1
10	Німецька класична філософія. Частина 1	1
11	Німецька класична філософія. Частина 2	1
12	Особливості німецької класичної філософії. І.Кант	1
13	Філософія Ф.В.Й. Шеллінга, Г.В.Ф. Гегеля, Л. Фейєрбаха	1
14	Сучасна західна філософія	1
15	Сучасна епоха та її відображення у філософії. Некласична філософія	1
16	Філософська проблема буття	1
17	Філософська проблема світоглядного буття. Свідомість як елемент світогляду.	1
18	Філософська проблема матерії. Світоглядні проблеми.	1
19	Філософсько – світоглядні проблеми формування свідомості. Види свідомості.	1
20	Філософська проблема пізнання світу	1
21	Формування та розвиток системного наукового світогляду.	1
	<i>Всього</i>	21

- 7. Індивідуальні завдання:** підготовка доповідей для науково-теоретичних семінарів.
1. Філософія як особлива форма теоретичної рефлексії.
  2. Філософія у системі сучасного наукового знання.
  3. Філософія і медицина.
  4. Філософські концепції походження релігійних вірувань.
  5. Неортодоксальні школи індійської філософії.
  6. Піфагор та його школа.
  7. Сім мудреців світу.
  8. Вчення Платона про тіло і душу та сучасна психосоматика.
  9. Містицизм як спроба пізнання дійсності.
  10. Арістотель - фундатор традиційної логіки.
  11. Вплив філософії Демокріта на вчення Гіппократа.
  12. Неоплатонізм і християнська догматика.
  13. Суперечка про універсалії і сучасна проблема діагнозу хвороби та хворого.
  14. Фома Аквінський - систематизатор середньовічної схоластики.
  15. Антична філософія і епоха Відродження.
  16. Парацельс і сучасна альтернативна медицина.
  17. Просвітництво і вітчизняна філософія.
  18. Механістичний матеріалізм і медицина.
  19. Теорія пізнання І. Канта - революційний переворот у філософії.
  20. Априоризм І. Канта і сучасна медична діагностика.
  21. Проблема свободи волі у філософії Й. Т. Фіхте.
  22. Філософське вчення Й. Фіхте і сучасна наука.
  23. Природознавство і філософія Ф. В. Й. Шеллінга.
  24. Філософія Г. В. Ф. Гегеля і методологічні проблеми медицини.
  25. Логіка і діалектика філософії Гегеля.
  26. Критика Л. Фейєрбахом вульгарного матеріалізму.
  27. Тейєрдізм і вчення В. Вернадського.
  28. Ранній німецький романтизм і філософська герменевтика.
  29. Вплив західноєвропейської філософії на інтелектуальний розвиток України 17-18 ст.
  30. Вчення про самопізнання людини Г. Сковороди.
  31. Філософські погляди Д. І. Чижевського.
  32. Філософські погляди класиків української культури.
  33. Загадки існування матерії.
- 8. Завдання для самостійної роботи:** опрацювання матеріалу згідно тематичного плану із застосуванням сучасних інформаційних технологій, опрацюванням ситуаційних задач, пошуку on-line спеціалізованих ресурсів з презентацією сучасних методів дослідження.
- 9. Методи навчання:** лекція, пояснення, бесіда, розповідь, ілюстрація, навчальна дискусія, суперечка, обговорення будь-якого питання навчального матеріалу, пізнавальні ігри шляхом моделювання життєвих ситуацій, що викликають інтерес до навчальних предметів, створення ситуації інтересу в процесі викладання навчального матеріалу з використання пригод, гумористичних уривків, створення ситуації новизни навчального матеріалу, опора на життєвий досвід.
- 10. Методи оцінювання (контролю):** усний контроль: основне запитання, додаткові, допоміжні; запитання у вигляді проблеми; індивідуальне, фронтальне опитування і комбіноване; письмовий контроль.
- 11. Форма підсумкового контролю успішності навчання:** диференційований залік аспіранта складається з суми поточного контролю та балів отриманих за підсумкове заняття.

12. Форма поточного контролю успішності навчання: Оцінка з дисципліни «Історія філософії як методологічна основа розвитку науки та цивілізації» визначається з урахуванням поточної навчальної діяльності аспіранта із відповідних тем за традиційною 4-бальною системою (відмінно, добре, задовільно, незадовільно) з подальшим перерахунком у багатобальну шкалу.

Оцінка «відмінно» виставляється у випадку, коли аспірант знає зміст заняття та лекційний матеріал у повному обсязі, ілюструючи відповіді різноманітними прикладами; дає вичерпні, точні та ясні відповіді без будь-яких навідних питань; викладає матеріал без помилок і неточностей; вільно вирішує задачі та виконує практичні завдання різного ступеню складності, самостійно генерує інноваційні ідеї.

Оцінка «добре» виставляється за умови, коли аспірант знає зміст заняття та добре його розуміє, відповіді на питання викладає правильно, послідовно та систематично, але вони не є вичерпними, хоча на додаткові питання аспірант відповідає без помилок; вирішує всі задачі і виконує практичні завдання, відчувачи складнощі лише у найважчих випадках.

Оцінка «задовільно» ставиться аспірантові на основі його знань всього змісту заняття та при задовільному рівні його розуміння. Аспірант спроможний вирішувати видозмінені (спрощені) завдання за допомогою навідних питань; вирішує задачі та виконує практичні навички, відчувачи складнощі у простих випадках; не спроможний самостійно систематично викласти відповідь, але на прямо поставлені запитання відповідає правильно.

Оцінка «незадовільно» виставляється у випадках, коли знання і вміння аспіранта не відповідають вимогам «задовільної» оцінки.

Оцінювання самостійної роботи.

Оцінювання самостійної роботи аспірантів, яка передбачена в темі поряд з аудиторною роботою, здійснюється під час поточного контролю теми на відповідному практичному занятті. Оцінювання тем, які виносяться лише на самостійну роботу і не входять до тем аудиторних навчальних занять, контролюється при проведенні диференційованого заліку.

Критерії оцінювання

Шкала перерахунку традиційних оцінок у рейтингові бали (200 балів) для дисциплін, що закінчуються заліком та Шкала перерахунку традиційних оцінок у рейтингові бали (120 балів) для дисциплін, що закінчуються підсумковим модульним контролем (ПМК), прийнятих рішенням Вченої ради ВНМУ протокол №2 від 28.09.10.

Інструкція оцінювання іспитів та диференційних заліків згідно рішення Вченої Ради ВНМУ від 27.09.2012 р. (в основних положеннях з організації навчального процесу).

«Історія філософії як методологічна основа розвитку науки та цивілізації» вивчається протягом 1 року і є одномодульною.

Підсумковий модульний контроль є диференційованим заліком, що проводиться на останньому занятті за розкладом. Диференційований залік передбачає складання іспиту в усній формі, обґрунтування своєї відповіді на прикладі історії філософії. Максимальна кількість балів, яку може отримати аспірант під час модульного контролю, складає 80, при цьому максимальна оцінка за відповідь – 50 балів, за ситуаційну задачу – 10 балів. Підсумковий контроль вважається зарахованим, якщо аспірант набрав не менше 50 балів.

Оцінка за диференційований залік відповідає шкалі: оцінка «5» 80-71 бал, оцінка «4» - 70-61 бал, оцінка «3» 60-50 балів.

Поточна успішність вираховується за весь курс вивчення дисципліни, середня оцінка переводиться у бали згідно 120-бальної шкали.

Отримані бали відповідають фіксованій шкалі оцінок: : оцінка «5» 200-180 бал, оцінка «4» - 179-160 балів, оцінка «3» 159-122 бали.

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою
		для диференційованого заліку
180-200	A	Відмінно
170-179,99	B	Добре
160-169,99	C	
141-159,99	D	Задовільно
122-140,99	E	
	FX	незадовільно з можливістю повторного складання
	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

13. Методичне забезпечення (навчальний контент (конспект або розширений план лекцій), плани практичних (семінарських) занять, самостійної роботи, питання, методичні вказівки, завдання для поточного та підсумкового контролю знань і вмінь здобувачів). Таблиці, схеми, документи, репродукції, фотографії, книги, діаграми, графіки, мультимедійні засоби (презентації, відеофільми).

14. Рекомендована література

Основна (базова)

1. Арістотель. Метафізика. – К.: Темпора, 2022. – 848 с.
2. Боецій. Розрада від філософії. – Львів: Апріорі, 2020. – 208 с.
3. Вільям Б. Ірвін. Жити змістовно. Філософія радості від античних стоїків / Пер. з англ. Н. Палій. – К.: Yakaboo Publishing, 2021. – 304 с.
4. Воронюк О. Л. Філософія : підручник / О. Л. Воронюк. – 3-є вид., переробл. та допов. – К.: ВСВ «Медицина», 2018. – 216 с.
5. Європейський словник філософій: Лексикон неперекладностей. Том четвертий. Наукові керівники проекту: Барбара Кассен і Констянтин Сігов / Пер. з франц. – К.: Дух і Літера, 2016. – 440 с. Мова укр.
6. Кононенко Т. Індійська філософія. – Харків: Фоліо, 2019. – 144 с.
7. Філософія: підручник для студентів вищих навчальних закладів / кол.авторів за ред. Л. В. Губерського. – Харків: Фоліо, 2 вид., 2018. – 621 с.
8. Бичко І. В. та ін. Філософія. – К.: Центр навчальної літератури, 2019. – 648 с.
9. Гаєр, Манфред. Світ Канта: Біографія /З німецької переклав Л. Харченко. – К.: Юніверс, 2007. – 336 с.
10. Енаф М. Ціна істини: дар, гроші, філософія. – К.: Дух і Літера, 2019. – 512 с.
11. Коваль Д. Давньоскіфська філософія. Збірник античних джерел. – К.: «Орієнтир», 2020. – 304 с.
12. Марк Аврелій. Наодинці з собою. – Львів: Апріорі, 2022. – 184 с.
13. Петрушенко В. Стопи творіння: Буття – Свідомість – Людина та Особистість. – Львів: «Новий Світ-2000», 2023.
14. Платон. Держава. – Львів: Апріорі, 2021. – 464 с.
15. Платон. Діалоги. – К.: Фоліо, 2022. – 352 с.
16. Туренко В. Рання грецька філософія: рефлексії про політику і право. – К.: Дух і Літера, 2023. – 608 с.

17. Філософія Артура Шопенгауера та сучасність: кол. моногр. / за ред. Анатолія Карася. — Львів: ЛНУ імені Івана Франка, 2012. — 164 с.
18. Фюрст М., Трінкс Ю. Філософія. — К.: Дух і Літера, 2018. — 544 с.
19. Черкасов С.В. Методичний посібник з філософії та історії філософії. — Вінниця: ТОВ «Друк», 2020. — 96 с.
20. Petrushenko V., Petrushenko O. Lectures in philosophy. Tutorial Book in English. — Lviv: "Magnolia 2006", 2018. — 284 p.
21. Georgia Sermamoglou-Soulmaidi, Evan Robert Keeling. Wisdom, Love, and Friendship in Ancient Greek Philosophy. - Walter de Gruyter GmbH & Co KG, 2020 — 361 p.
22. Gregory J. The Neoplatonists. — London, 2011. — 208 p.
23. Kenny A. The Oxford history of western philosophy. — Oxford University Press, USA, 2013. — 464 p.
24. The Little Book of Philosophy. - DK (Dorling Kindersley), 2018. — 212 p.
25. Philosophy of Mind in Antiquity: The History of the Philosophy of Mind. — London: Edited By John E. Sisko, 2018. — 338 p.
26. Philosophy of Mind in the Late Middle Ages and Renaissance. — London: Edited By Stephan Schmid, 2018. — 322 p.
27. Rosenberg A., McIntyre L. Philosophy of Science. — New York, 2019. — 308 p.

Допоміжна

1. Богачов А. Філософська герменевтика. Навчальний посібник. — К.: Видавництво «Курс», 2006. — 405 с.
2. Данильян О. Г. Філософія : підручник / О. Г. Данильян, В. М. Тараненко. — 2-ге вид., допов. і переробл. — Х. : Право. — 2012. — 312 с.
3. Кант І. Критика практичного розуму / І. Кант. Київ : Юніверс, 2004. — 240 с.
4. Кірюхін Д. І. Вступ до філософії релігії Гегеля. Філософія як спекулятивна теологія. — К. : ПАРАПАН, 2009. — 204 с.
5. Мілль Д. Про свободу. Есе /Пер. з англ. — К., 2001.
6. Соціально-філософські та етичні проблеми медицини: Навч. посібн. /За ред. А. П. Алексеенко, В. М. Лісового. — Харків: Колегіум, 2010. — 340 с.
7. Чернієнко В. Щоденник військового лікаря. — Х.: Фоліо, 2020. — 188 с.
8. Ярошевець В. І. Історія філософії: від структуралізму до постмодернізму: підручник. — К.: Видавничо-поліграфічний центр «Київський університет», 2008. — 263 с.
9. Dennis Des Chene. Descartes' Natural Philosophy. — London, 2000. — 784 p.
10. Keith E. Yandell. Philosophy of Religion. — New York, 2016. — 342 p.
11. Philosophy of Mind in the Early and High Middle Ages. — London: Edited By Margaret Cameron, 2018. — 304 p.
12. Shand J. Philosophy and Philosophers. — London, 2008. — 324 p.
13. Smith A. Philosophy in Late Antiquity. — London, 2004. — 168 p.

Статті

1. Іщенко О. М. Філософія соціальної держави: від ідеї до кризи //Актуальні проблеми філософії та соціології. — 2015. — №6. — С. 74–78.
2. Попович Я. М. Синтез філософії та медицини: виникнення біоетичних проблем у медицині, аналіз філософії та медицини на основі їх співпраці і взаємозбагачення //Медсестринство. — 2018. — №2. — С. 15–17.
3. Савченко І. Ідеї кантівської філософії в рецепції української думки (В дослідженнях П. Копніна, В. Шинкарука, М. Булатова, А. Савченко) 80-х рр. // Гілея: науковий вісник. — 2019. — Вип. 151(2). — С. 123–126.

4. Сепетий Д.П. Поняття здоров'я та хвороби: натуралізм, нормативізм та аргумент від драпетоманії // Філософія релігії та медицини в постсекулярну добу: матеріали III Міжнар. наук.-практ. конф., присвяченої пам'яті свт. Луки (В. Ф. Войно-Ясенецького). – К.: НМУ ім. О. О. Богомольця, ВР ІФ ім. Г. С. Сковороди НАНУ, 2021. – С. 131–134.
5. Устінов О. Філософія медицини XXI сторіччя: українські реалії // Український медичний часопис. – 2013. – №1. – С. 8-9.
6. Ярошовець В. Гуманістичний зміст методології пізнання // Психологія і суспільство. – 2012. – №4(50). – С. 9–26.

Інформаційні ресурси

Електронна адреса сайту університету: <http://vnmu.edu.ua>

Електронна адреса сайту бібліотеки університету: <http://library.vnmu.edu.ua>

Публічний сайт видань з філософії: <https://platona.net/>

Сайт електронної бібліотеки «Чтиво»: <https://chtyvo.org.ua/search-google/>

Книги жанру «Філософія»: <http://loveread.me/genre.php?genre=56>

Сайт (новогрецькою), який буде корисним для широкого загалу, хто цікавиться доробком Аристотеля - <https://aristotelistes.cti.gr/admin/SelectTransSem>